

Sylvie Danckaert, Els Demuyne, Jan De Samber, Guy Lambrechts,
Mart Vanhee, Dirk Vervloet, Veerle Vermeyen

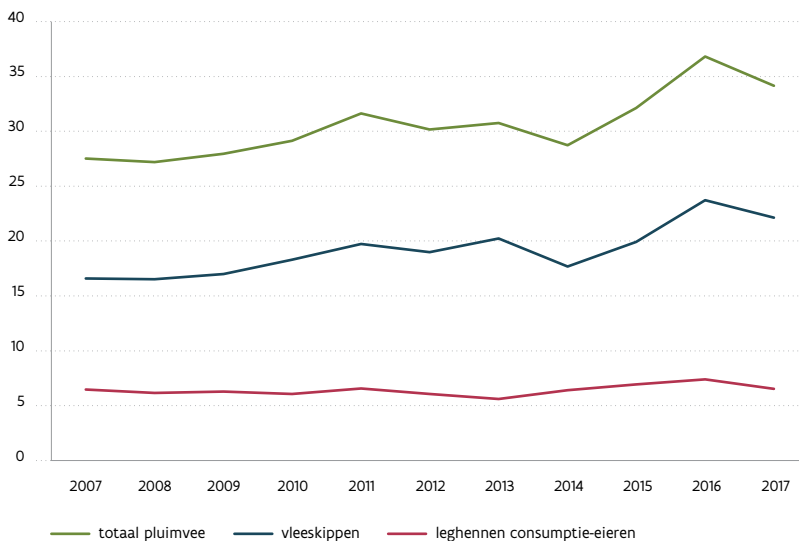
In dit hoofdstuk beschrijven we de Vlaamse pluimveevesector op structureel, economisch, sociaal en ecologisch vlak op basis van de laatst beschikbare cijfers. Tot slot volgt een SWOT-analyse van de sector, die we gemaakt hebben op basis een workshop met landbouworganisaties, sectororganisaties, onderzoeksinstituten, maatschappelijk middenveld en overheid.

1 STRUCTURELE KENMERKEN

1.1 SECTORONTWIKKELING

Met een Vlaams aandeel van 84% in de Belgische pluimveestapel bevindt de pluimveesector zich hoofdzakelijk in Vlaanderen. In 2017 waren er in totaal 34,1 miljoen stuks pluimvee in Vlaanderen, waarvan 11,4 miljoen legkippen (inclusief 3,2 miljoen poeljen) en 22,1 miljoen vleeskippen. Zowat 6,5 miljoen leghennen produceren consumptie-eieren en 1,7 miljoen moederdieren staan in voor de productie van broedeieren.

Figuur 1. Evolutie van de pluimveestapel, miljoen stuks, 2007-2017

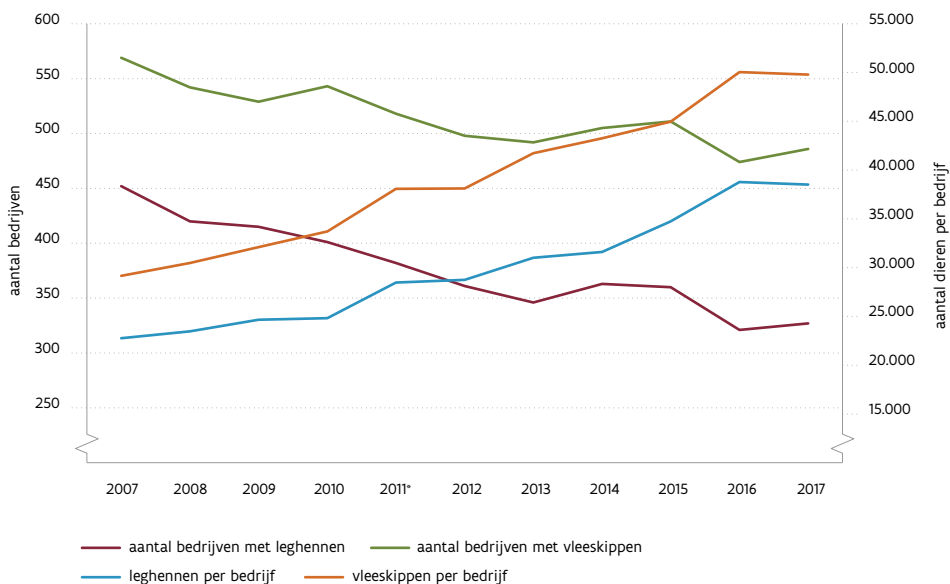
Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium)

De pluimveestapel is sterk gegroeid en bevond zich in 2016 op het hoogste niveau in vijftien jaar (figuur 1). Bij de legkippen is een stijging merkbaar, maar vooral de toename van het aantal vleeskippen is opvallend. De groei in de vleeskippensector valt onder meer te verklaren door de gunstige, stabiele marktsituatie van de afgelopen periode, die een positief effect had op het investeringsklimaat. Door de aanwezigheid van enkele grote pluimveeslachthuizen is er voldoende slachtcapaciteit aanwezig. De invoer van buitenlandse levende kippen daalt sinds 2014 langzaam en ze worden vervangen door vleeskippen die in eigen land worden opgezet. Hierdoor was de sector aantrekkelijk voor bedrijven die op zoek waren naar een alternatieve sector zoals varkensbedrijven. In 2017 komt er echter een einde aan de explosieve groei. Er is opnieuw een daling merkbaar, zowel van leghennen als vleeskippen.

Bij leghennen is over de tijd een verschuiving merkbaar tussen de vier houderijsystemen. Het aandeel van eieren, afkomstig uit kooien, neemt jaarlijks af, terwijl dat van eieren, afkomstig van scharrelkippen, vrije uitloop en biologische kippen, toeneemt.

In 2017 zijn er 327 bedrijven met meer dan 100 legkippen en 486 bedrijven met meer dan 100 vleeskippen. Ongeveer 3% van de Vlaamse landbouwexploitaties (of 598 bedrijven in 2017) zijn gespecialiseerde pluimveehouderijen. Het aantal pluimveehouderijen vertoonde de laatste 10 jaren een bijna continu dalende tendens (figuur 2). Het aantal stuks pluimvee per bedrijf steeg echter voortdurend. De schaalvergroting is opvallend: de omvang van een pluimveehouderij is sinds 2007 zo'n 70% toegenomen, zowel in de leghennen- als vleeskippensector. De schaalvergroting in de legkippensector heeft onder meer te maken met het verbod op de klassieke batterijen sinds 2012. Hierdoor moesten bedrijven verplicht omschakelen naar andere huisvestingsystemen waarbij enerzijds een aantal bedrijven afhaakten en anderzijds de bedrijven uitbreidden bij de noodzakelijke herstructurering.

Figuur 2. Aantal pluimveehouderijen en aantal dieren per bedrijf, 2007-2017

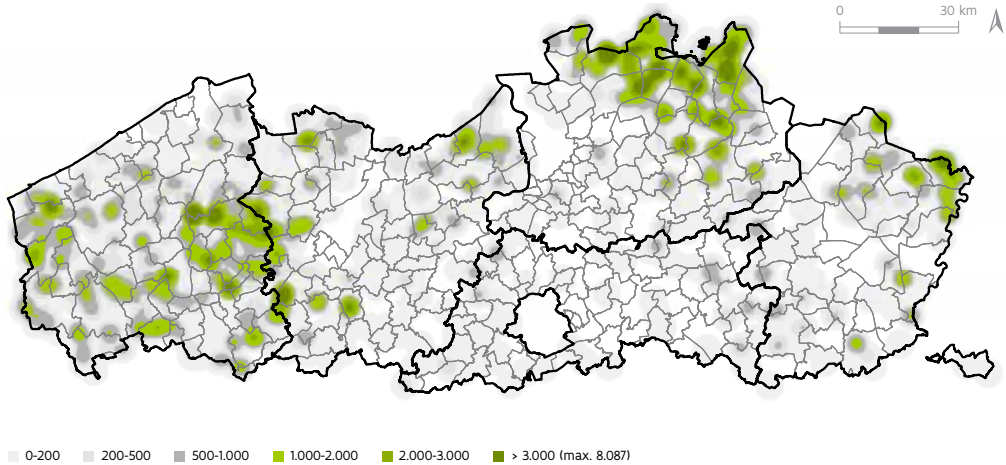
* trendbreuk: zie hoofdstuk 'Situering'

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium)

1.2 RUIMTELIJKE SPREIDING

Figuur 3 geeft de ruimtelijke spreiding van de pluimveehouderij weer. Daaruit blijkt dat de gebieden waar de pluimveehouderij een belangrijke plaats inneemt vrij geconcentreerd zijn. Zij liggen in de eerste plaats in West-Vlaanderen (streek rond Wingene) en het noorden van Antwerpen.

Figuur 3. Belang van de kippenhouderij per gemeente, euro standaardoutput per ha, 2017

Bron: Departement Landbouw en Visserij, VLM-Mestbank en Informatie Vlaanderen

2 ECONOMISCHE KENMERKEN

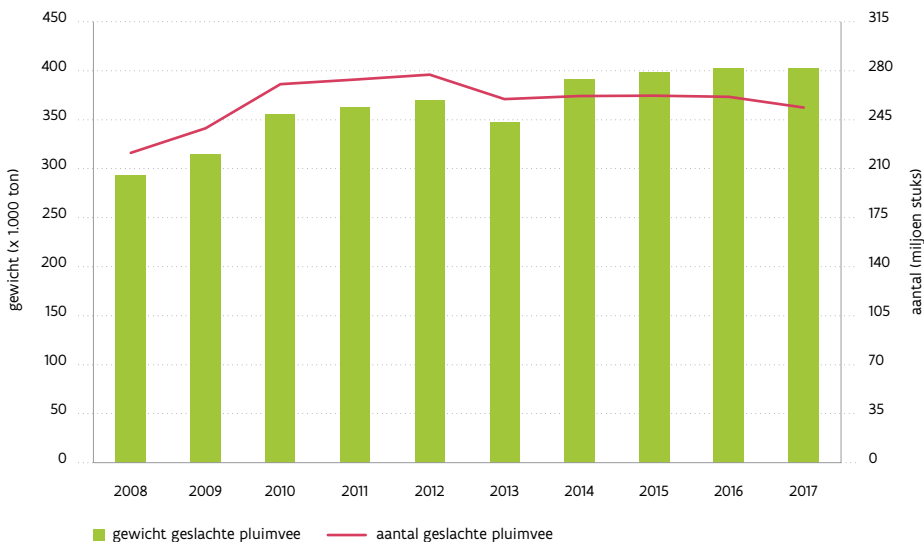
2.1 PRODUCTIE

2.1.1 Vleesproductie

In 2017 werden er in België 301 miljoen stuks pluimvee geslacht, goed voor een geslacht gewicht van 463.394 ton. 84%, ofwel 254 miljoen stuks, werden in Vlaanderen geslacht met een geslacht gewicht van 402.447 ton (figuur 4). Zowel het aantal geslachte stuks als het gewicht is voornamelijk afkomstig van kippen, respectievelijk 99,7% en 98%. Ondanks de jaarlijkse toename in de productie blijft zowel het gewicht als het aantal slachtingen constant de laatste jaren. Dat is te verklaren door een gelijktijdige stijging van de uitvoer van levende dieren en een daling van de invoer van levende dieren die hier geslacht worden.

Om de werkelijke productie van pluimvee te kennen, moeten we de slachtingen vermeerderen met de uitvoer van levende dieren en verminderen met de invoer ervan. In 2016 bedraagt de bruto Belgische pluimveeproductie 396.462 ton karkasgewicht.

Figuur 4. Geslachte gewicht (1.000 ton) en aantal geslachte pluimvee (miljoen stuks), Vlaanderen (incl. Brussels Hoofdstedelijk gewest), 2008-2017

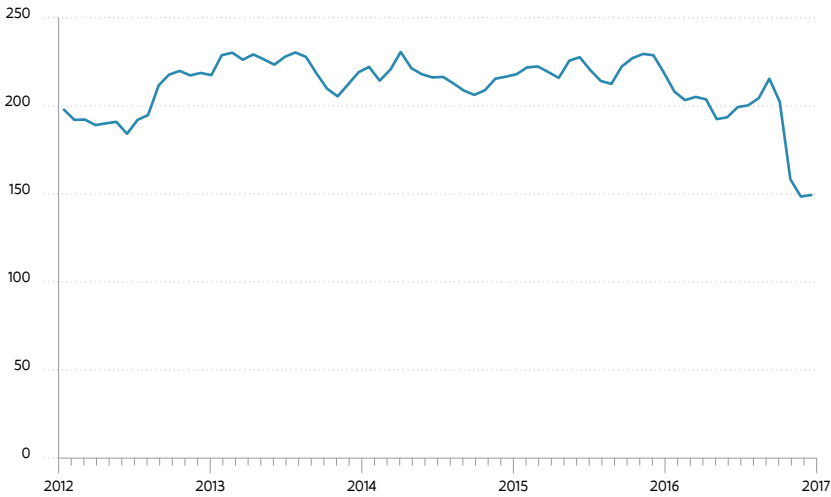

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium)

2.1.2 Eierproductie

Figuur 5 toont de productieraming voor eieren. Die is gebaseerd op het aantal leghennen die maandelijks in productie worden gebracht en gaat uit van 4 maanden opfok, een legperiode van 15 maanden, een uitval van 10% en 25 eieren per hen per maand. Eind 2017 werden er 1,6 miljoen leghennen in mindering gebracht door de fipronilcrisis. De eieren die vernietigd zijn, werden niet gecorrigeerd, ongeveer 77 miljoen verspreid over de crisis.

Figuur 5. Productieraming maandelijkse eiproductie, leghennensector, miljoen eieren, België, 2012-2017

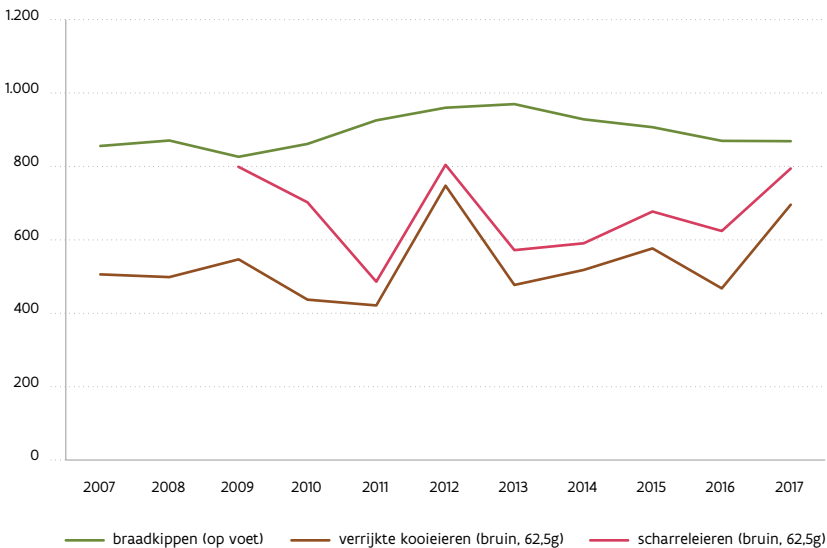

Bron: Departement Landbouw en Visserij

2.2 PRIJSEVOLUTIE

De nationale prijzencommissie voor het levend pluimvee in Deinze bepaalt wekelijks richtprijzen voor vleeskippen. De eierprijzencommissie in Kruishoutem doet hetzelfde voor eieren. Figuur 6 geeft de jaargemiddelden hiervan weer.

Figuur 6. Evolutie van de prijs aan producent voor de vleeskippen (euro per ton) en bruine eieren (euro per 10.000 eieren), 2007-2017

Bron: Nationale prijzencommissie voor het levend pluimvee Deinze, eierprijzencommissie Kruishoutem

2.2.1 Eierprijzen

Sinds 2012 is een Europees verbod op het houden van leghennen in klassieke batterijkooien van kracht, wat leidde tot tijdelijke schaarste in het aanbod. De vereiste aanpassing van de leghennenstallen veroorzaakte een tijdelijke leegstand en door de hoge omschakelkosten haakten een aantal pluimveehouders af. Daardoor piekten de eierprijzen in 2012 tot het hoogste niveau in vijftien jaar. Dat was echter tijdelijk: zodra de productie weer op volle capaciteit was, normaliseerden de prijzen.

De hogere Europese productiekosten vereisen een hogere EU-prijs dan de wereldmarktprijs. Dat creëert voortdurende prijsdruk (bv. door import van goedkope eieren uit Oekraïne) en bezorgt de EU een moeilijke concurrentiepositie. De goede prijs in 2015 is een gevolg van een tekort aan eieren in de VS door de vogelgriep, waardoor meer Europese eieren geëxporteerd konden worden. Wanneer in de zomer van 2017 de fipronilcrisis uitbreekt en een groot deel van de productie getroffen wordt, leidt dat tijdelijk tot een sterke stijging van de eierprijzen met een piek op het einde van het jaar. Sindsdien zijn de eierenprijzen echter gekelderd.

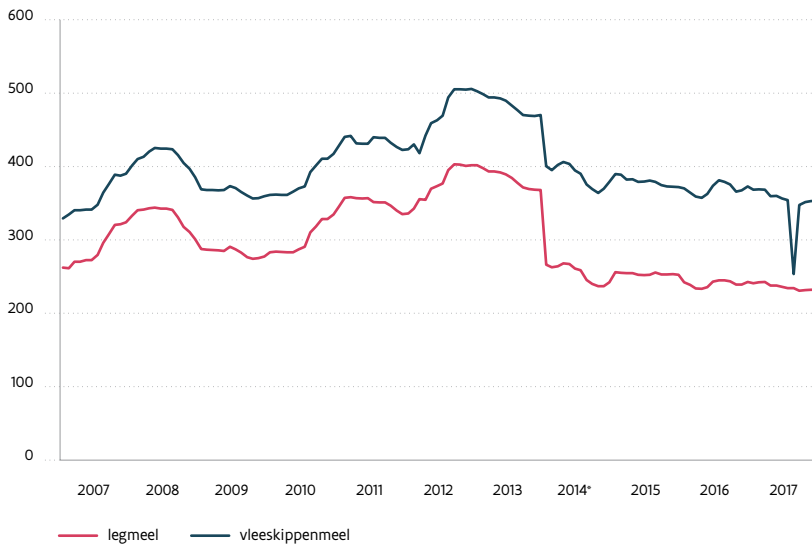
In figuur 6 is ook duidelijk te zien dat het verschil tussen de prijs voor verrijkte kooi- en scharreleieren vanaf 2011 zeer klein geworden is. Het aanbod scharreleieren nam namelijk fors toe als gevolg van het verbod op klassieke batterijkooien. De laatste jaren schakelt de retail onder druk van de consument ook voor verwerkte eiprodukten steeds meer over op scharreleieren, maar voorlopig weerspiegelt zich dat niet in een hogere prijs.

2.2.2 Vleeskippen

De prijzen voor vleeskippen dalen sinds midden 2013, maar blijven toch nog steeds op een behoorlijk niveau. Factoren die de laatste jaren een rol speelden, zijn de stijgende vraag naar kip, het effect van de wisselkoers op import en export en opnieuw dalende veevoederprijzen sinds 2013 (figuur 7). Tot nog toe is de situatie positief, maar de sterke groei van de productie creëert ongerustheid. In België schakelen de laatste jaren bedrijven uit andere noodlijdende sectoren over naar vleeskippen. De groei in België, Nederland en Duitsland is ondertussen wat afgeremd, maar de Poolse vleeskippensector breidt nog steeds sterk uit. Ook hier is er prijsdruk door import vanuit Oekraïne.

In 2012 stond de rendabiliteit sterk onder druk door de hoge energie- en veevoederkosten, die al sinds 2007 sterk aan het stijgen waren (figuur 7). De veevoederprijzen zijn sinds begin 2013 opnieuw gedaald en stabiliseerden zich op een lager niveau, wat de sector ademruimte gaf.

Figuur 7. Evolutie van de voederprijs voor legkippen en vleeskippen per maand, euro per ton, 2007–2017

* de daling in 2014 ligt aan een wijziging in de berekening van de notering

Bron: BFA

2.3 PRODUCTIEWAARDE

De productiewaarde van pluimveevlees bedraagt voor Vlaanderen in 2016 369 miljoen euro. Dat is goed voor 11% van de Vlaamse veeteelt en 7% van de totale eindproductiewaarde van de Vlaamse land- en tuinbouw (tabel 1). Over de laatste tien jaar nam de productiewaarde met 49% toe en op een daling in 2009 na, is er een stijgende trend.

De productiewaarde van eieren bedraagt 198 miljoen euro in 2016 voor Vlaanderen. Dat is goed voor 6% van de Vlaamse veeteelt en 4% van de totale eindproductiewaarde van de Vlaamse land- en tuinbouw (tabel 1). Over de laatste tien jaar is er een toename van 38%. De stijging in 2012 werd veroorzaakt door de invoer van het verbod op klassieke batterijkooien, zoals hierboven uitgelegd. De hogere productiewaarde bleef aan, doordat leghennenhouders van de omschakeling gebruik maakten om hun productiecapaciteit uit te breiden (figuur 5).

Tabel 1. Evolutie van de productiewaarde van pluimveeproducten, de totale veeteelt en de totale land- en tuinbouw, miljoen euro, 2007-2016

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
pluimveevlees	248	263	230	258	299	315	338	345	356	369
eieren	144	134	139	122	119	189	174	186	217	198
totaal veeteelt	2.875	2.998	2.720	2.950	3.195	3.449	3.696	3.551	3.302	3.280
Vlaamse land- en tuinbouw	4.951	4.945	4.560	5.153	5.055	5.686	5.825	5.522	5.406	5.394

Bron: Departement Landbouw en Visserij

2.4 HANDELSBALANS

De Belgische handelsbalans voor pluimveeproducten geven we weer in tabel 2. De pluimveeproducten leveren een positief saldo op van 482 miljoen euro. Per productcategorie bekeken overtreft de invoer de uitvoer van levende dieren. Er is een grote aanvoer vanuit het buitenland naar Belgische slachthuizen. Vers vlees en bereidingen leveren een positief saldo op. Binnen de productcategorie eieren is het saldo negatief voor verbruikseieren, in tegenstelling tot de jaren ervoor. De fipronilcrisis ligt hiervan aan de basis. Handel gebeurt voornamelijk met landen van de EU. Vlaanderen heeft een aandeel van 86% in zowel de Belgische invoer als uitvoer (Nationale Bank van België).

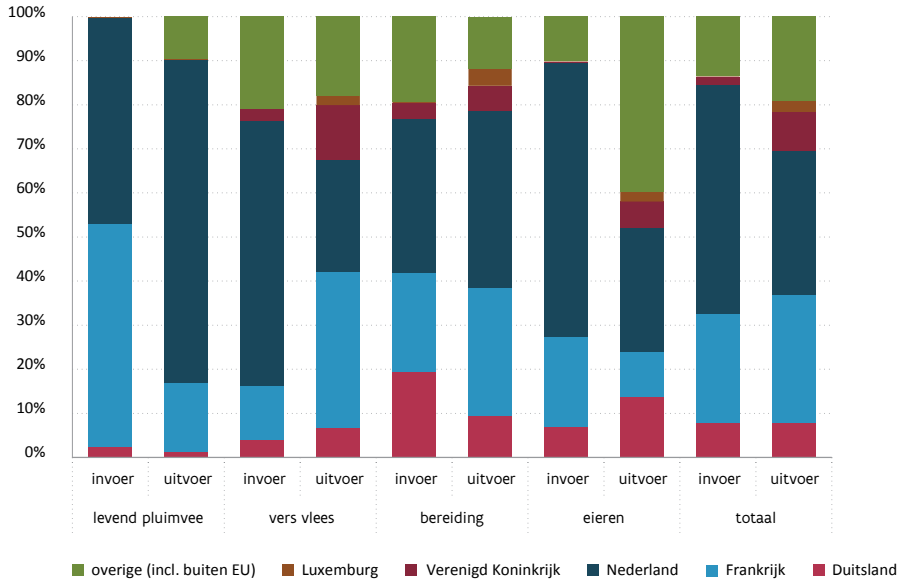
Tabel 2. Buitenlandse handel in pluimveeproducten, België, miljoen euro, 2017

	invoer	uitvoer	saldo
levend (kippen)	183,0	106,9	-76,0
fokdieren	18,2	34,4	16,3
slacht- en gebruiksdieren	164,8	72,5	-92,3
vers vlees (kippen)	273,8	783,5	509,7
bereidingen	187,8	288,7	100,9
eieren	189,2	201,1	11,9
broedeieren	60,4	80,9	20,4
verbruikseieren	82,8	70,2	-12,6
eiproducten	45,9	50,0	4,0
totaal	1.205,8	1.688,1	482,3
waarvan intra-EU-28	814,8	1.178,8	364,0

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Eurostat

Figuur 8 toont de in- en uitvoer van de productcategorieën per handelspartner. Onze belangrijkste handelspartners zijn Nederland, Frankrijk en Duitsland. Voor levend pluimvee, vers vlees en eieren is Nederland een belangrijke leverancier. De uitvoer is vooral bestemd voor de Nederlandse en de Franse markt. Het overwicht van Nederland is het opvallendst voor levend pluimvee. Bij de uitvoer van eieren is 35% bestemd voor niet-EU-landen. Hiervan gaat 47% naar Irak (voornamelijk broedeieren).

Figuur 8. Buitenlandse handel van pluimveeproducten per handelspartner, België, 2017

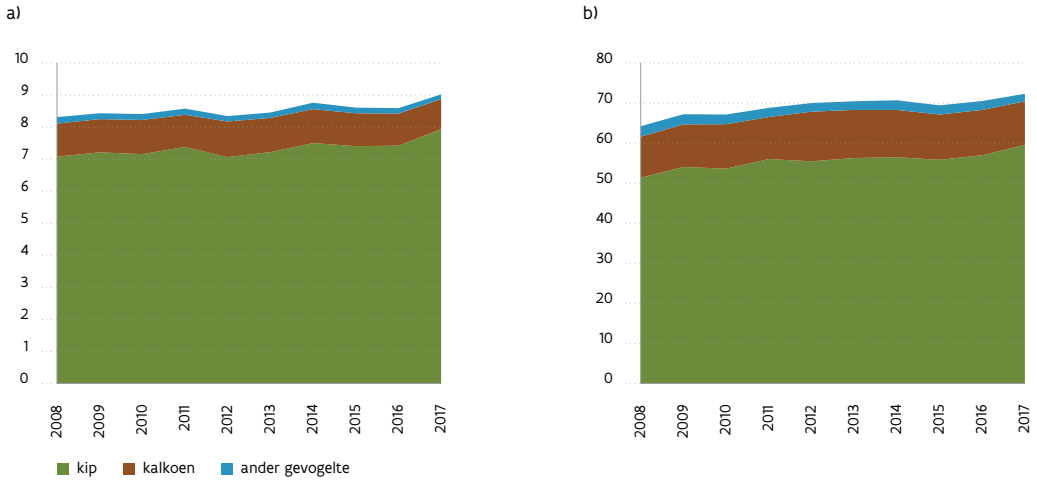
Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Eurostat

2.5 CONSUMPTIE

Volgens de huishoudbudgetenquête van Statbel besteedde de gemiddelde Belg in 2016 3% van zijn totale budget of 21% van de uitgaven voor voeding en dranken aan vlees. Daarvan ging 14% naar vers en diepgevroren gevogelte (63 euro). De gemiddelde Belg besteedde in 2016 0,7% van zijn budget voor voeding en dranken aan eieren (16 euro).

Volgens cijfers van GfK over het thuisverbruik kocht de Vlaming in 2017 gemiddeld 38,4 kg vers en diepgevroren vlees en vleeswaren, goed voor een bedrag van 377 euro. Het aandeel vers gevogelte bedroeg 9 kg, goed voor 72 euro. Figuur 9 toont dat dit een lichte stijging in zowel volume als uitgave is t.o.v. 2008 (respectievelijk 9% en 13%). Hiermee is pluimvee de enige vleessector die een stijging in thuisverbruik kent. Dit is voornamelijk door een toename bij kip (+12% in volume en +16% in uitgaven).

Figuur 9. Evolutie van het thuisverbruik van vers pluimvee vlees per categorie in a) volume (kg) en b) bestedingen (euro) per capita, 2008-2017

Bron: GfK Belgium voor VLAM

Volgens cijfers van GfK over het thuisverbruik kocht de Vlaming in 2017 gemiddeld 64 eieren, goed voor een bedrag van 11 euro. Hiermee blijft het thuisverbruik van eieren in volume en besteding constant over de laatste tien jaar (tabel 3).

Tabel 3. Evolutie van het thuisverbruik van verse eieren per categorie in volume (stuks) en bestedingen (euro) per capita, 2008-2017

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
volume per capita (stuks)	65	64	66	66	66	68	65	66	66	64
bestedingen per capita (in euro)	11	11	12	10	12	11	10	11	11	11

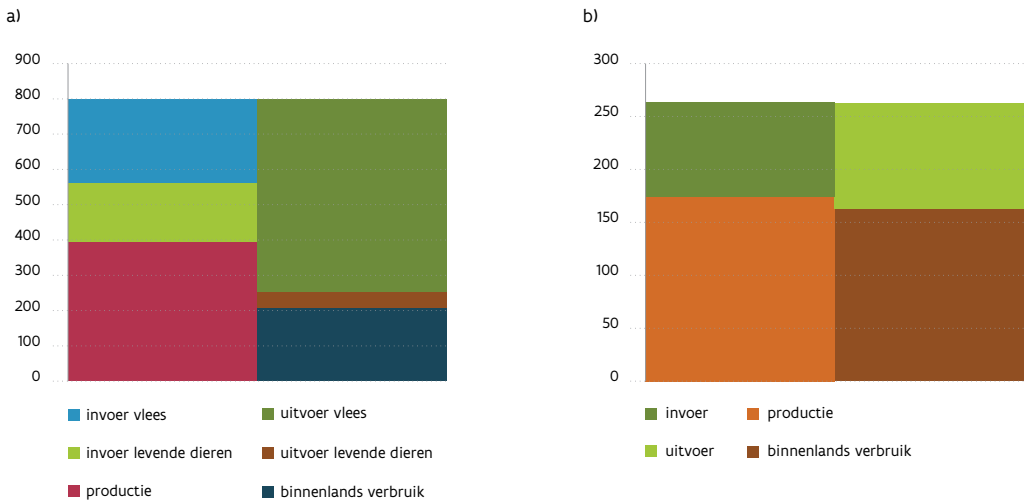
Bron: GfK Belgium voor VLAM, 2017

2.6 BEVOORRADINGSBALANS

Statbel raamt jaarlijks de Belgische bevoorradingbalans voor pluimvee (figuur 10a). In 2016 oversteeg de productie van pluimvee de binnenlandse consumptie: de zelfvoorzieningsgraad bedraagt 192%. Over de laatste tien jaar is de zelfvoorzieningsgraad met 72% toegenomen, voornamelijk door een toename in productie (43%). Hierdoor is ook de uitvoer van levende dieren en vlees toegenomen met respectievelijk 116% en 46%. Pluimveevleesproductie in België is dus sterk exportgericht.

Uit cijfers van de FAO Food Balance kan de bevoorradingbalans voor eieren in België geraamd worden (figuur 10b). In 2013 waren productie en consumptie aan elkaar gewaagd: de zelfvoorzieningsgraad bedraagt 107%.

Figuur 10. Bevoorradingbalans België, van a) gevogelte, 1.000 ton, 2016 en b) eieren, 1.000 ton, 2013

Bron: (a) Departement Landbouw en Visserij op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium); (b) FAO Food Balance

2.7 RENTABILITEIT OP BEDRIJFSNIVEAU

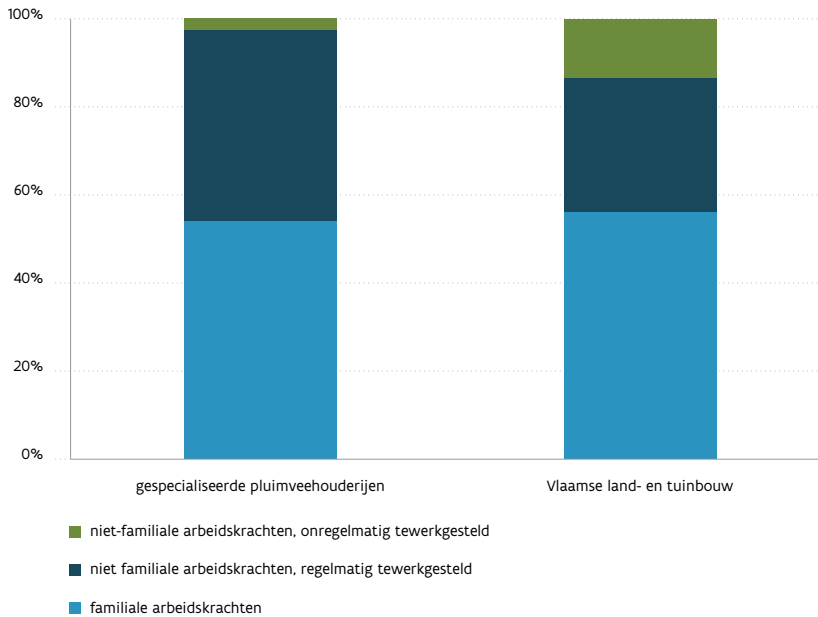
Wegens het historisch beperkte aantal gespecialiseerde pluimveehouderijen in het Landbouwmonitorningsnetwerk, is het nog niet mogelijk om betrouwbare rentabiliteitsindicatoren te berekenen.

3 SOCIALE KENMERKEN

3.1 TEWERKSTELLING

Ongeveer 3% van de totale voltijdse arbeidskrachten in de Vlaamse land- en tuinbouw werkt op gespecialiseerde pluimveebedrijven in 2016 (1.006 VAK). Pluimveebedrijven gebruiken voornamelijk familiale regelmatigte arbeidskrachten (figuur 11).

Figuur 11. Verdeling van de voltijdse tewerkstelling op gespecialiseerde pluimveebedrijven, 2016

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium)

3.2 LEEFTIJD EN OPVOLGING

In 2016 bedraagt de gemiddelde leeftijd van het bedrijfshoofd op gespecialiseerde pluimveebedrijven 51 jaar. Dat is jonger dan op een doorsnee Vlaams land- en tuinbouwbedrijf (56 jaar). Hiermee zijn bedrijfshoofden van gespecialiseerde pluimveebedrijven gemiddeld de jongste.

Statbel vraagt aan de bedrijfshoofden die ouder dan 50 jaar zijn of zij al dan niet een opvolger hebben. In 2016 heeft gemiddeld 15% van de gespecialiseerde pluimveebedrijven een opvolger. Ter vergelijking: in de hele Vlaamse land- en tuinbouwsector had 13% een opvolger. Drie kwart van de pluimveebedrijven heeft een standaardoutput boven 250.000 euro. Op deze bedrijven heeft 17% een opvolger. Er dient wel opgemerkt te worden dat leeftijd en opvolging enkel beschikbaar zijn als het bedrijfshoofd een natuurlijke persoon is. Vennootschappen worden dus niet meegenomen (32% van de pluimveebedrijven).

4 OMGEVING

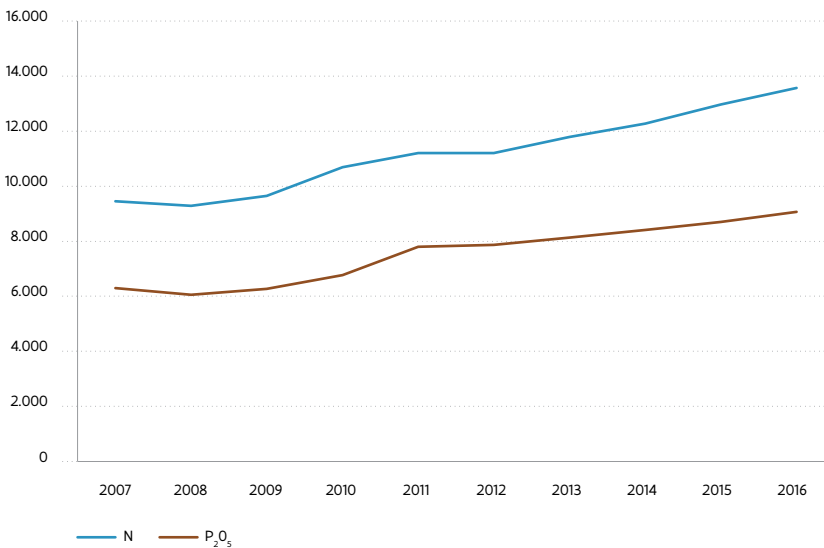
Wegens het historisch beperkte aantal gespecialiseerde pluimveehouderijen in het Landbouwmonitorningsnetwerk, is het nog niet mogelijk om betrouwbare indicatoren te berekenen. De bespreking van de milieu-indicatoren beperken we daarom tot mestproductie en –verwerking en de VLIF-steun met betrekking tot verzuring en broeikasgasemissies. Diervoeder behandelen we in het hoofdstuk 'Varkens'. In het hoofdstuk 'Land- en tuinbouw' maakt de pluimveesector voor de milieu-indicatoren deel uit van de categorie 'overige landbouw'.

4.1 NUTRIËNTEN

4.1.1 Mestproductie

In 2016 bedraagt de bruto stikstof- en fosfaatproductie van de vlees- en legkippen in Vlaanderen respectievelijk 16.971 ton N en 7.642 ton P_2O_5 . Door het in rekening brengen van de reducties van nutriëntenarme voeders bedraagt in 2016 de reële stikstof- en fosfaatproductie respectievelijk 14.636 ton N en 5.888 ton P_2O_5 . Dat is een reductie van 14% N en 23% P_2O_5 . Die afname is vooral gerealiseerd bij vleeskuikens (69% voor N). In de stal en tijdens de opslag van dierlijke mest, treden er processen op die leiden tot emissieverliezen van stikstof. Wanneer we de stikstofverliezen uit stal en opslag in mindering brengen van de reële stikstofproductie, krijgen we de netto stikstofproductie. De netto stikstofproductie bedraagt 13.570 ton N in 2016, wat 7% lager is dan de reële stikstofproductie (figuur 12).

Figuur 12. Netto stikstofproductie en reële fosfaatproductie door vlees- en legkippen, ton, 2007-2016

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van VLM (2018)

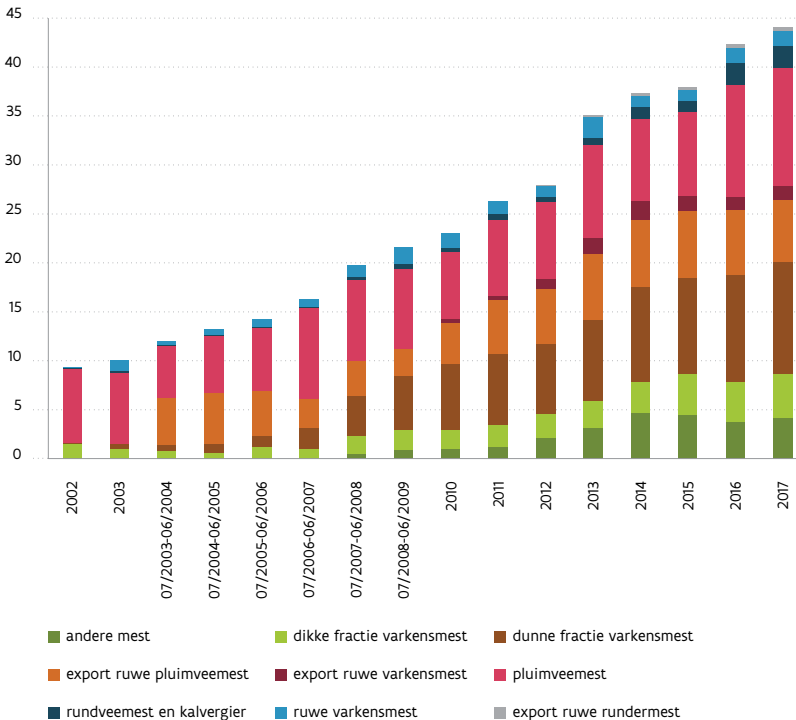
Het aandeel emissiearme stalsystemen is gestaag gestegen van 14% in 2007 tot 47% in 2016. Sinds 2011 is de relatieve groei van de emissieverliezen lager dan de groei van het aantal stuks pluimvee. Dat komt doordat de groei van de pluimveestapel zich vooral voordoet bij de vleeskuikens. Pas sinds 2011 zijn er ook emissiearme stalsystemen voor vleeskuikens beschikbaar (VLM, 2018).

4.1.2 Mestverwerking

Mestverwerking is belangrijk in het kader van het wegwerken van mestoverschotten. De mest wordt als 'verwerkt' beschouwd wanneer de nutriënten niet op Vlaamse landbouwgrond terecht komen.

Uit de enquêtes door het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (VCM, 2018) blijkt dat de operationele mestverwerkingscapaciteit, dat is de mest die effectief verwerkt wordt, stelselmatig toeneemt in Vlaanderen (figuur 13).

Figuur 13. Evolutie van de operationele mestverwerkingscapaciteit inclusief export van ruwe varkens-, runder-* en pluimveemest, miljoen kg N, 2002-2017

* de gegevens over de export van ruwe rundermest zijn pas beschikbaar vanaf 2012.

Bron: VCM (2018)

In 2017 is bijna 4,5 miljoen ton ruwe mest verwerkt, wat overeenkomt met 44,1 miljoen kg N en 21,9 miljoen kg P₂O₅ (tabel 4). In vergelijking met 2016 is de operationele verwerking bijna gestegen met 1,8 miljoen kg N of 4%. De operationele mestverwerkingscapaciteit wordt voor 43% gerealiseerd door de verschillende verwerkingsmethoden voor varkensmest (18,9 miljoen kg N). Pluimveemest neemt nog eens 42% van de totale operationele mestverwerkingscapaciteit in. De verwerking van paardenmest, rundveemest (incl. kalvergier) en digestaat beslaat (in kg N) respectievelijk 6,8%, 5,9% en 2,4%.

Tabel 4. Operationele mestverwerkingscapaciteit van Vlaamse verwerkingsinstallaties voor Vlaamse en geïmporteerde mest, inclusief export, in ton en verwerkte hoeveelheid N (kg) en P₂O₅ (kg), kalenderjaar 2016

	ton ruwe mest	kg N	kg P ₂ O ₅
varkensmest			
totale verwerking	182.872	1.481.267	822.926
verwerking dunne fractie	1.943.165	11.536.295	5.632
verwerking dikke fractie	360.029	4.428.360	4.125.936
export ruwe mest ^a	172.042	1.373.803	849.290
varkensmest op stro, leem of houtkrullen	9.207	69.056	82.867
pluimveemest			
verwerking	446.858	12.056.224	8.780.756
export ruwe mest ^{a+b}	184.144	6.331.650	3.409.734
rundveemest			
totale verwerking	6.500	31.202	9.101
verwerking dunne fractie	141.412	729.806	347
verwerking dikke fractie	144.529	1.055.058	520.303
rundveemest op stro, leem of houtkrullen	41.038	291.367	119.009
export ruwe mest ^a	45.322	367.057	192.649
kalvergier			
	43.135	129.405	56.076
paardenmest			
	594.671	3.014.984	1.528.305
champost			
	18.857	120.687	75.429
digestaat			
totale verwerking	12.059	81.398	50.648
verwerking dunne fractie	71.979	293.674	-
verwerking dikke fractie	55.782	676.633	1.265.131
totaal	4.473.602	44.067.928	21.894.139

a bron: VLM-Mestbank – exportcijfers 2017 (effectieve tonnages, N- en P-inhoud)

b inclusief ingedroogde pluimveemest die rechtstreeks wordt geëxporteerd

Bron: VCM (2018)

De Mestbank volgt de verwerking van stikstof uit dierlijke mest op via het systeem van mestverwerkingscertificaten, de zogenaamde MVC's. Volgens VLM (2018) werd er in 2016 39,8 miljoen kg N verwerkt en geëxporteerd ten opzichte van 42,3 miljoen kg N volgens het VCM in 2016 (VCM, 2018). Verschillen van de gegevens van het VCM zijn toe te schrijven aan een andere methodologie. De MVC voor pluimveemest bedraagt in 2016 17,2 miljoen MVC. Dat is 4,6% meer dan in 2015. De export van onbehandelde ruwe pluimveemest is met 2,8% gedaald t.o.v. 2015. Daartegenover is een verdere toename vastgesteld van de export van verwerkte pluimveemest (+9,8%). Nagenoeg de volledige stikstofproductie door pluimvee wordt verwerkt. Van de varkensmest wordt 47% van de netto stikstofproductie niet afgezet op Vlaamse landbouwgrond. Voor rundveemest is dat slechts 6% van de stikstofproductie.

Bij de verwerking van mest worden verschillende technieken toegepast en in verschillende gevallen ook combinaties van technieken. De biologische verwerking (biologische N-verwijdering uit de dunne fractie varkensmest, rundermest of digestaat) is met 98 van de 124 installaties nog steeds de meest toegepaste techniek, gevolgd door biothermische droging (16 installaties). 14,8 miljoen kg N of 40% is verwerkt via de biothermische droging (al dan niet gecombineerd met drogen en korrelen) van voornamelijk pluimveemest, paardenmest, de dikke fractie van varkensmest en de dikke fractie van rundermest. Bijna dezelfde hoeveelheid stikstof (13,1 miljoen kg N of 35%) is verwerkt via de biologische verwerking van de dunne fractie van varkensmest, rundveemest of digestaat, al dan niet met een nabehandeling in rietveldzuivering. De grootste hoeveelheid fosfaat (11,8 miljoen P_2O_5 of 66%) wordt verwerkt via biothermische droging (al dan niet gecombineerd met drogen en korrelen) (VCM, 2018).

4.2 VERZURING EN BROEIKASGASEMISSIES

Op basis van de beschikbare data is het niet mogelijk om een volledige uitsplitsing te maken tussen de varkens- en de pluimveesector voor verzuring en broeikasgasemissies. De resultaten voor deze intensieve veehouderijsectoren zijn terug te vinden in het hoofdstuk 'Varkens'.

De gespecialiseerde pluimveebedrijven maken opvallend veel gebruik van het VLIF om hun verzurende emissies te beperken. Bijna 2,4 miljoen euro van de geselecteerde investeringen gaat in de periode 2015-2017 naar onder meer ammoniak-emissiearme stalsystemen, luchtwassers en silo's. Daarnaast zijn ook primaire energiebesparingen populair bij gespecialiseerde pluimveebedrijven met een geselecteerd bedrag van 3,9 miljoen euro. Vooral isolatie, energiezuinige ventilatiesystemen, ledverlichting en warmterecuperatiesystemen kennen het grootste aantal aanvragen. Deze investeringen resulteren ook in een lagere broeikasgasuitstoot.

5 SWOT-ANALYSE

We hebben deze SWOT voor de pluimveesector opgemaakt op basis van de resultaten van een workshop met landbouworganisaties, sectororganisaties, onderzoeksinstituten, maatschappelijk middenveld en overheid. Waar nodig, maken we een onderscheid tussen de subsectoren. Meer informatie hierover kunt u terugvinden in het hoofdstuk 'Situering'.

5.1 STERKTES

Bedrijven

De pluimveesector kan onderverdeeld worden in diverse subsectoren die gekenmerkt worden door een sterke mate van specialisatie in de productiekolom. Elk facet van de pluimveeproductie wordt door een andere tak uitgevoerd: vermeerdering, broeierij, opfok, leghennenbedrijven, vleeskuikenbedrijven, enz. De hoge mate van specialisatie zorgt voor kostenefficiëntie en een stijgende productiviteit. Daarnaast wordt de sector gekenmerkt door schaalvergroting en een sterkere intensivering in vergelijking met andere sectoren. De doorgedreven specialisatie en schaalvergroting is niet uitsluitend kenmerkend voor Vlaanderen, maar ook zichtbaar in andere landen.

De vleeskuikensector wordt getypeerd door grote en dynamische bedrijven. Deze productiekolom kan snel inspelen op ontwikkelingen, crisissen en opportuniteiten omdat de verschillende opzetrondes elkaar snel kunnen opvolgen. Dat in tegenstelling tot de legkippen, waar tomen veel langer in productie worden gehouden en er minder dynamisch ingespeeld kan worden op crisissen: tomen ruimen en wachten op nieuwe legrijpe poeljen.

Ondanks de schaalvergroting en sterkere intensivering worden de Vlaamse pluimveebedrijven nog altijd gekenmerkt door een familiaal karakter. Dat bevordert de dynamiek en de flexibiliteit in de sector. De Vlaamse pluimveehouder is gemotiveerd, gedreven en gepassioneerd en beschikt over vakmanschap. De sector probeert snel in te spelen op crisissen en blijft niet bij de pakken zitten.

Ketenverbondenheid

We kunnen spreken van een sterke ketenverbondenheid met structureel overleg en samenwerking in de productiekolom. Dat geldt zowel voor de legkippenkolom als de vleeskuikenkolom.

Technische knowhow, onderzoek en ontwikkeling (proefcentra)

Op onze Vlaamse pluimveebedrijven is veel knowhow aanwezig. We hebben in Vlaanderen ook een goede infrastructuur en goede faciliteiten voor onderzoek en ontwikkeling. Er is een prima mix van kleinschalig onderzoek door het ILVO en grootschalig praktijkgericht onderzoek in het Proefbedrijf voor Pluimveehouderij. Al is er volgens de producenten te weinig structurele ondersteuning vanuit de overheid voor praktijkgericht onderzoek.

Bovendien kunnen we 'meesnoepen' van de kennis die aanwezig is in Frankrijk en Nederland. We zijn in staat om samen te werken over de grenzen heen, waarbij wij in Vlaanderen het voordeel hebben van onze talenkennis. We zitten niet vast in een 'we kunnen het zelf beter'-mentaliteit. Naast onze eigen grote knowhow leren we ook uit knowhow van onze burens.

Kwaliteit van ons product

Zowel voedselveiligheid als intrinsieke productkwaliteit staat op een hoog niveau voor alle subsectoren, o.a. door de aanwezigheid van degelijke kwaliteits- en autocontrolesystemen.

Er wordt voornamelijk een uniforme en goed gecontroleerde kwaliteit aangeboden. In het geval van de vleeskuikensector hebben we een gestandaardiseerd product: 80 à 90% van de braadkippen is de standaardbraadkip.

Toelevering sterk verankerd

Alle delen van de productiekolom in Vlaanderen zijn sterk verankerd in Vlaanderen, waarbij de structurele aanwezigheid van broeierijen, vermeerderingsbedrijven en slachterijen een belangrijke troef is. Innovaties en ontwikkelingen ontstaan dikwijls in Vlaanderen en we kunnen er direct gebruik van maken.

Voor de stalinrichting en het rollend materiaal is Vlaanderen veelal afhankelijk van buitenlandse bedrijven voor toelevering, maar dat is gezien de sterke samenwerking over landsgrenzen heen geen beperking.

Goed uitgebouwde infrastructuur

We staan in Vlaanderen sterk qua exportmogelijkheden door de aanwezigheid van havens en een goede weginfrastructuur. Hierdoor is ook de bereikbaarheid van slachthuizen verzekerd. Al vormt de toenevende filedruk een bedreiging.

Hoge productiviteit en economisch gezonde sector

De hoge productiviteit is van belang in een concurrentiële markt. De pluimveesector levert een product waar voldoende vraag naar is en de prijzen die de pluimveeproducenten krijgen voor hun producten zijn op dit moment aanvaardbaar. De sector doet het dus goed op economisch vlak en een goede ondernemer kan er zijn brood mee verdienen. Dat maakt dat instroom in de sector in de huidige situatie minder problematisch is.

Goed imago en reputatie

Zowel de vleeskuiken- als de legkippensector produceren een betaalbaar, tot zelfs goedkoop, product dat een belangrijk onderdeel uitmaakt van een gezond voedingspatroon. Door de druk op de consumptie van rood vlees, met een minder gezonde reputatie, staat de vleeskuikensector sterk in zijn schoenen met de productie van wit vlees. Het imago van eieren gaat er ook op vooruit door recente wetenschappelijke studies die aantonen dat eieren, in tegenstelling tot wat vroeger gedacht werd, geen negatief effect hebben op het cholesterolgehalte in het bloed.

Kleine ecologische voetafdruk

De pluimveeproductie wordt gekenmerkt door een kleine ecologische voetafdruk dankzij de lage voederconversie in vergelijking met andere diersoorten zoals varkens en runderen.

5.2 ZWAKTES

Slecht imago productie

Door de schaalvergroting en de reputatie van de 'industriële' landbouw heerst er een negatieve perceptie bij de consument over de productiemethodes.

Emissies en mestafzet worden steeds belangrijker. De emissies resulteren in potentiële stof- en geurhinder. Wat betreft mest is de nutriëntenkringloop op dit moment niet gesloten, waardoor de sector toch milieubelastend is, al scoort pluimvee hier beter dan de varkens- en rundveesector.

Bedrijven

Een producent moet veel kapitaal investeren in onder andere infrastructuur en stalinrichting. De kapitaalintensiteit van de sector is een zwak punt. Daarnaast is ook het familiaal karakter een zwakte. Als er

een onvoorziene omstandigheid gebeurt, zoals ziekte van de bedrijfsleider of een crisis, komt de volledige last op het gezin terecht.

Er is weinig ruimte voor bedrijven om te ondernemen in Vlaanderen doordat het moeilijk is om de nodige vergunningen te bekomen (bv. klagende bureaus of lokale besturen die niet meewerken).

De primaire bedrijven hebben een zwakke positie in de handelsketen en moeten rekening houden met volatiele prijzen en inkomsten.

In vergelijking met derde landen buiten Europa heeft Vlaanderen hoge productiekosten en dat beïnvloedt onze exportpositie. De hoge zelfvoorzieningsgraad van pluimveevlees en de daaruit volgende exportafhankelijkheid is gevaarlijk bij crisissen. Het is zeer moeilijk om te concurreren tegen de goedkope import. Daarnaast is de sector door de exportafhankelijkheid, zowel voor vlees als voor eieren, afhankelijk van buitenlandse kwaliteitssystemen die gehanteerd worden door de afnemers.

Doorstroming van innovatieve kennis naar de producent

Doorstroming van kennis gebeurt voornamelijk via erfbetreiders. De pluimveeproducenten zelf komen niet vaak naar infovergaderingen en zijn moeilijker te bereiken.

Kwaliteit

In Vlaanderen wordt voornamelijk de standaardkip geproduceerd omdat de markt op dit moment ernaar vraagt. Deze standaardkip heeft echter een minder positief imago op het vlak van dierenwelzijn (zeer snelle groei, binnenhuisvesting) en smaak (perceptie van minder smaak dan alternatiever gehouden kippen).

De gestandaardiseerde bulkproductie kan een positief punt zijn voor export, maar bevat weinig toegevoegde waardecreatie.

Daarnaast speelt vierkantsverwaarding een belangrijke rol bij vleeskippen en is het moeilijk om alle delen, naast de populaire kippenfilet, te verkopen.

Tegelijkertijd moeten we er ons bewust van zijn dat we ook aan een ander type kip moeten werken om klaar te zijn als de vraag vanuit de retail er daadwerkelijk komt op voorwaarde dat de marktpartijen ook bereid zijn om er een meerprijs voor te betalen. Door de kleinere volumes ligt de kostprijs voor andere types momenteel hoger.

5.3 KANSEN

Positief imago promoten

In de promotie moeten we een proactieve realistische communicatie gebruiken om zo meer in te spelen op de positieve aspecten: kippenvlees is vetarm, gemakkelijk te bereiden, heeft een lagere ecologische voetafdruk dan rood vlees en eieren zijn niet slecht voor de cholesterol, maar maken deel uit van een gezond voedingspatroon.

Het is belangrijk om aan de consument de realiteit van de pluimveeproductie duidelijk te maken, zowel voor eieren als voor vlees, in plaats van steeds defensief te moeten reageren op negatieve verhalen in de media. Ook in tijden van crisis moet correct en snel gecommuniceerd worden.

Er is meer exportgerichte promotie nodig in de trend van 'Belgian Meat Office', het exportbureau van VLAM voor varkens- en rundvlees.

Informatiedoorstroming binnen de productieketen

In het algemeen moeten we ervoor zorgen dat de verschillende schakels op een snelle manier correcte informatie van elkaar krijgen. Een deel van de oplossing ligt bij de digitalisatie en het gebruik van digitale platformen om kwaliteitsvolle data snel beschikbaar te maken.

Nieuwe technologieën

Een aantal nieuwe veelbelovende technologieën moeten verder ontwikkeld worden. Voorbeelden hiervan zijn:

- 'in ovo'-geslachtsbepaling om kuikens in het ei op geslacht te sorteren en te vermijden dat haantjes bij uitkomst vernietigd moeten worden
- 'on farm hatching' met als doel een reductie in het antibioticagebruik, vermindering van stress en een betere opstart van vleeskuikens
- IPM – early warning systems ter verbetering van de bioveiligheid op bedrijven
- feromonen (geurstoffen van moederdieren) voor stressreductie bij kuikens

Meerwaardecreatie

Er zijn nog kansen voor de ontwikkeling van nieuwe producten in de pluimveesector en de vermarkting ervan.

Zowel in de vleeskuikensector als in de legkippensector zijn er kansen om 'conceptkippen' op de markt te brengen. In de legkippensector gebeurt dat voornamelijk door in te spelen op het houderijsysteem en bijvoorbeeld vrije uitloop te voorzien. In de vleeskuikensector is het aanbieden van vrije uitloop moeilijker gezien de kortere levensduur van de kippen (de kuikens moeten een leeftijd hebben van ongeveer zes weken vooraleer ze naar buiten kunnen versus een slachtleeftijd van een zestal weken bij standaardbraadkippen). Daarnaast vereist vrije uitloop ook een extra investering in de benodigde hoeveelheid grond. Bij de opzet van conceptkippen moet rekening gehouden worden met een mogelijk schommelende vraag en hier kunnen de kleinere slachthuizen in België op inspelen. Ten slotte speelt ook vierkantsverwaarding een rol en moeten alle delen van de kip verkocht kunnen worden.

Handelsakkoorden

In het kader van internationale handelsakkoorden moet de landbouw en dus ook de pluimveesector dikwijls het gelag betalen. Toch bieden zulke akkoorden ook kansen op meer export en spreiding van markten.

Zulke akkoorden hebben ook een impact op de mengvoedersector en de invoer van goedkopere grondstoffen zoals soja. Dat is belangrijk, want 70% van de kostprijs van kippen bestaat uit voerderskosten.

We moeten handig gebruik maken van de handelsakkoorden en hier proactief op inspelen door bijvoorbeeld vlees in te vriezen en eierproducten te creëren om de houdbaarheid van de producten te verlengen.

E-commerce en digitalisering

E-commerce is nog niet ingeburgerd in de sector. Dit soort handel heeft ook zijn eigen logistieke problemen die eerst opgelost moeten worden (vers en breekbaar product, moeilijk te organiseren, online vertrouwen).

Er zijn wel veel kansen in verdere digitalisering van de traceerbaarheid o.a. met blockchaintechnologie zowel bij braad- als bij legkippen. Nu zijn er nog zeer veel schakels die doorlopen moeten worden bij tracering, wat verlies van tijd en kwaliteit betekent.

Korte keten

Er zijn beperkte kansen voor eieren in de korte keten, o.a. met automaten. Zeker de familiale bedrijven kunnen er relatief snel op inspelen. Voor braadkippen is dit moeilijker om te organiseren door o.a. de grotere werklust, organisatie van het slachten en versnijden, hygiëne en voedselveiligheid.

5.4 BEDREIGINGEN

Ziekte-uitbraken

Ziekte-uitbraken in de stal en gezondheidsrisico's van zoönoses en voedselvergiftigingen voor de consument vormen een grote bedreiging voor de sector. Er zijn verschillende ziektes die momenteel een bedreiging kunnen vormen zoals vogelgriep, salmonella, campylobacter en de ziekte van Newcastle. De sector moet er zeer omzichtig mee omgaan.

Bij de fipronilcrisis in 2017 is gebleken dat een sectorbrede crisis kan ontstaan door fraude die wordt gepleegd door één enkele firma en dat er veel naïviteit was over een wondermiddel om bloedluis in de stal te bestrijden. De aanpak van de crisis toonde echter wel dat de sector niet bij de pakken blijft zitten.

Invloed van de consumenten

Er is een grote kloof ontstaan tussen producent en consument en het vertrouwen schommelt door negatieve mediacampagnes van dierenrechtenorganisaties, voedselschandalen en crisissen. Er is nood aan correcte, realistische informatie over dierlijke productie.

De consument eet vooral kippenfilet. Dat bemoeilijkt de vierkantsverwaardiging van het vlees en dus ook de afzet.

Het 'Not In My Backyard'-syndroom heeft een ernstige impact bij de bouw en uitbating van stallen. Buren klagen over potentiële lawaai- en geurhinder en protesteren tegen het afleveren van vergunningen.

Dierenwelzijn en -gezondheid

Met betrekking tot dierenwelzijn is er druk vanuit de distributie en de consument. Door de grote kloof tussen producten en consument is deze laatste snel verontwaardigd bij het zien van beelden in de media, ook als er geen inbreuken op de wetgeving worden vastgesteld. De media kunnen soms ook 'fake news' brengen, dat de sector opzadelt met een slecht imago. De producent zelf heeft alle belang bij dierenwelzijn en een goede dierengezondheid omdat hij aan gezonde kippen meer kan verdienen. Dierenwelzijn is een gegeven waar alle schakels van de keten aan moeten meewerken, gaande van broeierijen tot het slachthuis.

Het dynamische karakter van de pluimveesector, met nadruk op de vleeskuikensector, maakt veranderingen in de bedrijfsvoering mogelijk, maar de stallen zijn gebouwd voor een bepaald aantal dierplaatsen en het verdienmodel is hierop berekend. Het is dus niet eenvoudig om over te gaan naar een lagere bezettingsgraad.

Het debat rond onverdoofd slachten is bij kippen momenteel een kleiner discussiepunt dan bij de grotere diersoorten omdat meer aanvaard wordt dat verdoving bij kippen omkeerbaar kan zijn. Kleinere slachthuizen zouden in de toekomst door strengere regels misschien moeten sluiten, waardoor de markt verhuist naar het buitenland.

Er is momenteel veel ophef rond een nakend verbod op snavelbehandeling bij legkippen in onze buurlanden zoals Duitsland en Nederland. Op dit moment wordt snavelbehandeling al verboden door KAT, een Duits lastenboek voor leghennen. Het succesvol aanhouden van leghennen met onbehandelde snavels vormt een grote uitdaging omdat het risico op verenpikkerij, kannibalisme en uitval sterk kan toenemen.

Bij de genetica van de kip werd in het verleden te sterk gefocust op het behalen van productieresultaten en te weinig op gedrag en welzijn. Deze houding is nu aan het veranderen, waardoor er op het vlak van genetica kansen zijn om o.a. dierenwelzijn te verbeteren.

Gezien de groeiende focus op dierenwelzijn is het onduidelijk hoe men zal moeten omgaan met de haantjes die geboren worden in de legkippensector.

De EU zet in op een daling van de antimicrobiële resistentie met haar 'One health action plan against antimicrobial resistance'. Hierdoor moet het antibioticagebruik sterk dalen in de dierlijke sector. Intensieve productiesystemen waarbij grote aantallen dieren bij elkaar zitten, maken bedrijven echter kwetsbaar in geval van uitbraken van dierziektes. Het is dus zeer belangrijk om dat te ondervangen met meer aandacht voor preventie en bioveiligheid.

Er heerst soms een te naïef vertrouwen in pluimveeservicebedrijven als het gaat om bioveiligheid (cfr. fipronilcrisis). De pluimveehouders moeten zich bewust blijven van mogelijke risico's en hun eigen verantwoordelijkheid hierin nemen.

Regelgeving

De snel wijzigende regelgeving heeft een negatieve invloed op de sector en het ondernemersvertrouwen en dat brengt de investeringszekerheid in gevaar. Dat geldt zowel voor regelgeving op het vlak van ruimtelijke ordening als op het vlak van dierenwelzijn. De ruimtelijke beperkingen gekoppeld aan de PAS-wetgeving (Programmatistische Aanpak Stikstof), de geplande betonstop en beperkingen op het vlak van waterwinning en –behandeling bemoeilijken het investeringsklimaat.

De eisen in verband met dierenwelzijn conflicteren met milieueisen. Zo is de productie van fijn stof hoger in scharrelhuisvesting dan in huisvesting in verrijkte kooien. Deze grotere potentiële uitstoot van fijn stof naar de omgeving heeft ook een directe impact op de gezondheid van de pluimveehouder zelf en zijn werknemers en kan zorgen voor de verspreiding van bv. endotoxinen, die afkomstig zijn van E. coli en salmonella.

Internationale handelsakkoorden

Handelsakkoorden maken de invoer van grondstoffen weliswaar goedkoper, maar maken het ook mogelijk dat er gemakkelijker pluimveevlees en eieren ingevoerd kunnen worden. De EU kan echter moeilijk concurreren als het gaat over de eindprijs van de kippen of eieren door de hogere productiekosten: grond en arbeid zijn duurder en er gelden hogere eisen op het vlak van dierenwelzijn, diergezondheid en milieu. Dat ongelijke speelveld heeft een negatieve invloed op onze concurrentiepositie.

De buitenlandse afzetmarkten worden minder stabiel. De onzekerheid over de impact van de brexit creëert onrust in de sector, want het Verenigd Koninkrijk is een belangrijke handelspartner.

De internationale speculatie op markten (bv. eieren) kan de sector in slechte papieren brengen.

Ketenwerking

Er is een grote kloof tussen de pluimveehouder en de retail en de burger-consument. De afschrijving van de stallen vergt een stabiel kader, terwijl consumenten en retail grillig zijn in hun eisen. De retail is ook sterk geconcentreerd en heeft daardoor een sterke marktmacht. De pluimveehouder heeft een zwakke positie in de keten. Sommigen beschouwen de sterke integratie van de sector als een bedreiging. Afhankelijk van het soort onderhandelde contracten kan via deze verticale integratie sterk op de eigendomsverhoudingen van deze bedrijven worden ingegrepen en de zelfstandige ondernemer is verworden tot een gerant.

Concurrentie van eivervangers

'Vegan eggs' op basis van sojamelk, algen of mungbonen liggen in Denemarken al in de winkelrekken en kunnen een deel van de markt veroveren, zowel bij de verse producten als voor de verwerking. Er zijn ook plantaardige producten die kippenvlees kunnen vervangen.

Thuisproductie

De thuisproductie van eieren (circa 10% van het verbruik van verse eieren) kan ook concurrentie vormen. Het risico op dioxine is er groter, de dieren eten alle voedingsresten en het is door de inefficiënte kleinschaligheid ook niet milieuvriendelijker. Hobbykwekers volgen niet altijd de veiligheidsvoorschriften, bv. bij vogelgriep, en dat vormt een bedreiging voor de professionele pluimveesector.

Logistiek

Vlaanderen heeft een goede wegeninfrastructuur, maar door de mobiliteitsknopen wordt het steeds moeilijker om het slachthuis te bereiken. De structurele files kosten handenvol geld door de extra arbeidskosten en de planningsproblematiek. Langdurige files tijdens warme zomerdagen zijn ook nefast voor de gezondheid en het welzijn van de kippen tijdens de transporten.

De onderzoeksinstellingen zoals het Proefbedrijf voor Pluimveehouderij krijgen onvoldoende structurele ondersteuning vanuit de Vlaamse overheid om het noodzakelijke onderzoek uit te voeren.

Productiekosten

De productiekosten in Vlaanderen, en bij uitbreiding in Europa, vormen een grote bedreiging, zeker in het kader van de concurrentiepositie tegenover derde landen buiten de EU. Oorzaken zijn niet alleen de hogere arbeidskosten, maar vooral de hogere productiekosten ten gevolge van de strengere voorwaarden inzake dierenwelzijn en milieu. Dat leidt tot een ongelijk speelveld.

Daarnaast is de Vlaamse pluimveeproducent ook sterk afhankelijk van mestverwerking en mestafzet, wat extra kosten met zich mee brengt.

5.5 PRIORITEITEN

Tijdens de SWOT-workshop hebben we ook prioriteiten toegekend aan de verschillende onderwerpen. In tabel 5 geven we een overzicht van de voor de betrokken experts belangrijkste elementen.

Tabel 5. Prioriteiten SWOT pluimvee

intern		
	sterktes	zwaktes
1.	technische knowhow en onderzoeks- en ontwikkelingsfaciliteiten (proefcentra)	bulkproductie/te weinig toegevoegde waarde (-creatie)
2.	dynamische bedrijven met gemotiveerde en gedreven pluimveehouders (vakmanschap en passie)	volatiele prijzen en inkomens
3.	verticale ketenverbondenheid en structureel ketenoverleg	kapitaalintensiteit
4.	kwaliteitssysteem / autocontrole	prijsgarantiecontract in verwerkende industrie
5.	familiaal karakter van de bedrijven	kwaliteit standaardbraadkippen
extern		
	kansen	bedreigingen
1.	positief imago promoten	eenzijdige, niet realistische focus op dierenwelzijn
2.	informatiedoorstroming binnen de productieketen	ongelijk speelveld regelgeving en milieu-eisen
3.	nieuwe technologieën	concurrentie door handelsakkoorden
4.	belang ecologische voetafdruk	consumentenvertrouwen zakt door grote kloof tussen producent en consument en onwetendheid over de landbouw
5.	e-commerce en digitalisatie	ziekte-uitbraken, dierenwelzijn en crisissen

Bron: Departement Landbouw en Visserij

LECTOREN

Pieter De Graef (SALV), Jan Eskens (Departement Landbouw en Visserij), Hanne Geenen (Departement Landbouw en Visserij), Kirezi Kanobana (VLAIO - Agentschap Innoveren en Ondernemen), Sarah Musschebroeck (VLAM), Danny Vandebecck (VAC), Jef Van Meensel (ILVO)